

Antwoorden op de vragen die in de Informatieronde van 4 december 2014 zijn gesteld naar aanleiding van de behandeling van de Verordeningen Participatiewet

Vraag 1.

Op verzoek van raadslid Van Halderen geeft wethouder Dragt antwoord op de vraag of smartengeld wordt meegenomen in de vermogenstoets.

Antwoord

De hoofdregel is dat alle middelen meetellen voor de beantwoording van de vraag of er recht is op algemene bijstand en tot welk bedrag (artikel 19 lid 1 WWB). Artikel 31 lid 2 WWB wijkt hier van af door een aantal middelen op te noemen die bij de vaststelling van het recht op en de hoogte van de algemene bijstand worden vrijgelaten. Hieronder vallen ook de vergoedingen als gevolg van materiele en immaterieel schade.

Er zijn twee categorieën:

1. door een ministeriele regeling toegekende uitkeringen voor immateriële of materiele schade;
2. door de rechter toegekende vergoedingen voor materiele (schadevergoeding) en immateriële schade (smartengeld).

Vergoeding bij Ministeriele Regeling

Artikel 31 lid 2 onderdeel WWB betreft de regelingen en uitkeringen als gevolg van een ministeriële regeling. Deze worden buiten krachtens artikel 31 lid 2 onderdeel 1 WWB en artikel 7 onderdeel a Regeling WWB, IOAW en IOAZ **buiten de middelentoets** gehouden van de algemene bijstand. Voorbeelden zijn de uitkeringen aan DES-slachtoffers, de tegemoetkoming slachtoffers Bijlmerramp, de eenmalige uitkering Regeling tegemoetkoming asbestslachtoffers, de uitkering aan voormalig dwangarbeiders Tweede Wereldoorlog.

Vergoeding materiele en immateriële schade

De rechter kan in bepaalde gevallen een vergoeding toekennen wegens geleden ideële/immateriële schade. Een dergelijke vergoeding noemt men ook wel smartengeld. Het is voornamelijk bedoeld als compensatie van ondervonden leed en ter genoegdoening. Een schadevergoeding is vaak zowel bedoeld ter vergoeding van geleden materiele schade en immateriële schade.

Een vergoeding voor geleden materiele of immateriële schade wordt in het kader van de vaststelling van het recht op en de hoogte van de algemene bijstand vrijgelaten **voor zover deze naar het oordeel van het college, gelet op de bijzondere bestemming en de hoogte hiervan, uit een oogpunt van bijstandsverlening verantwoord is** (artikel 31 lid 2 onderdeel m WWB en artikel 34 lid 2 onderdeel e WWB; zie ook TK 2002-2003, 28 870, nr. 3, p. 56-58).

Bij de beoordeling van de vraag of het vrijlaten van smartengeld of schadevergoeding uit een oogpunt van bijstandsverlening verantwoord is moet elke situatie individueel worden beoordeeld en moet rekening worden gehouden met de omstandigheden. Zo moet bijvoorbeeld rekening worden gehouden met:

de leeftijd van de belanghebbende, de mogelijkheden van belanghebbende om in de toekomst eigen inkomsten te verwerven, de duur van de te verwachte periode van bijstandsverlening, de kenmerken van de schadevergoeding (is het bedoeld als loonderving, compensatie voor materiele schade e.d.), de hoogte van de schadevergoeding.

Concluderend:

Vergoedingen voor materiele en immateriële schade kunnen geheel of gedeeltelijk buiten beschouwing worden gelaten voor zover het college dit uit oogpunt van bijstandsverlening verantwoord oordeelt (artikel 31 lid 2 onderdeel WWB). De inkomsten uit de schadevergoedingen (rente, dividend) worden wel meegerekend met de middelentoets.

Vraag 2

Op verzoek van raadslid van Halderen geeft wethouder Dragt antwoord op de vraag of de gemeente Leusden studietoeslag gaat verstrekken o.g.v. de 35 miljoen (macrobudget) die het rijk hiervoor heeft toegevoegd aan het gemeentefonds.

Antwoord

Het antwoord is ja.

De invoeringswet Participatiewet introduceert een studieregeling in de Participatiewet: de individuele studietoeslag. Hiermee krijgt het college de mogelijkheid om studenten (ouder dan 18 en met recht op studiefinanciering) van wie is vastgesteld dat ze niet in staat zijn het minimumloon te verdienen, een individuele studietoeslag te verstrekken. De individuele studietoeslag wordt aangemerkt als een vorm van bijzondere bijstand (artikel 5, onderdeel d, participatiewet). De individuele toeslag is niet gerelateerd aan bepaalde kosten. Het is een inkomensondersteunende maatregel voor mensen van wie is vastgesteld dat ze niet in staat zijn het minimumloon te verdienen.

De compensatie bedraagt € 1 miljoen in 2015 en loopt via € 3 miljoen in 2016 en € 4 miljoen in 2017 op naar € 5 miljoen.

De Invoeringswet Participatiewet legt de gemeenteraad een verordeningsplicht op in een verordening regels vast te stellen over het verlenen van een individuele studietoeslag (artikel 8, eerste lid, onderdeel c). de regels moeten in ieder geval betrekking hebben op de hoogte en de frequentie van de betaling van de toeslag.

Het verlenen van de toeslag is een discretionaire bevoegdheid van het college. Dat betekent dat het college aan personen die voldoen aan de voorwaarden een individuele toeslag kan toekennen, maar hiertoe niet is gehouden. Het college kan in beleidsregels aangeven of bepaalde groepen niet in aanmerking komen voor een studietoeslag.

Het advies ten aanzien van de individuele studietoeslag wordt in regionaal verband voorbereid en zal voor 1 juli 2015, aan uw raad worden voorgelegd.

Vraag 3

Op verzoek van raadslid Piersma geeft wethouder Dragt een voorbeeld van toepassing van de hardheidsclausule.

Antwoord

In twee verordeningen die in het kader van de Participatiewet in januari 2015 uitgevoerd moeten worden is een hardheidsclausule opgenomen, namelijk:

- Verordening individuele inkomenstoelage (vervanging van de verordening langdurigheidstoelage);
- Verordening maatregelen Participatiewet, IOA en IOAZ.

Omdat er nog geen ervaringen zijn in het toepassen van de hardheidsclausule zijn de voorbeelden gebaseerd op besluiten die in het verleden zijn genomen in vergelijkbare situaties.

De verordening maatregelen Participatiewet, IOAW en IOAZ kent een hardheidsclausule voor die situaties waarbij de voorwaarden genoemd onder artikel 12 tot onredelijke afwijzing zou leiden. Denk daarbij aan een eenouder met een gehandicapt thuiswonend kind dat veel zorg nodig heeft en die deze zorg niet kan leveren als zij/hij bereid moet zijn om te reizen over een afstand van 3 uur per dag om algemeen geaccepteerde arbeid te verkrijgen, en het niet zeker is of die arbeid van permanente aard is.

Artikel 7, lid b van dezelfde bovengenoemde verordening betreft een verplichting om naar vermogen een door het college opgedragen tegenprestatie te verrichten. Het toepassen van de hardheidsclausule is denkbaar bij mantelzorgers.

De verordening *individuele inkomenstoelage* kent een hardheidsclausule voor die situaties waarbij genoemde voorwaarden tot onredelijke afwijzing zou leiden. We zouden daarbij kunnen denken aan een belanghebbende die een inkomen heeft dat slechts marginaal hoger is dan de bijstandsnorm. Ook zouden we kunnen denken aan een belanghebbende die in de referentieperiode (36 maanden) een zeer korte periode heeft gewerkt en daardoor een inkomen had iets boven het bijstandsniveau. In de jurisprudentie heeft de wetgever dit argument gebruikt om de langdurigheidstoelage toe te kennen aan een burger die in de referentieperiode een zeer korte periode heeft gewerkt en aantoonbaar moeite had gedaan om naar vermogen werk te vinden.

Een hardheidsclausule hoeft eigenlijk niet in een verordening te worden opgenomen. In beginsel dient het college besluiten te nemen in overeenstemming met de verordening. Wanneer een verordeningsbepaling echter onevenredige gevolgen heeft voor een belanghebbende dient het college te overwegen of in afwijking van de verordening moet worden besloten.